

במדבר פרשת פינחס פרק כו פסוק נג

1

לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות:

במדבר פרשת מטות פרק לב פסוק לא

2

ויענו בני-גד ובני ראובן לאמר את אשר דבר ילקח אל-עבדיך בן נעשה:

במדבר פרשת מסעי פרק לד פסוק ב

3

וְאֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָת אֲלֵהֶם כִּי-אַתֶּם בָּאִים אֶל-הָאָרֶץ כְּנָעַן, זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּלֹ לְכֶם בְּנִחְלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לַגְּבִלְתִּיהָ:

דברים פרשת דברים פרק א פסוק ח

4

רָאה נָתַתִּי לְפָנֵיכֶם אֶת-הָאָרֶץ בָּאוּ וַיִּשְׁאוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם וְלִזְרַעָם אַחֲרֵיהֶם:

בני יששכר מאמרי חודש תמוז - אב מאמר ב - בין המצרים

5

ונ"ל משום דמהדרין כל מה דאפשר לקרות הפרשיות שמבואר בהם חלוקת הארץ בימי בין המצרים, דהנה פרשיות מטות מסעי הדברים, יש בהן חלוקת הארץ, לזה קורין אלו הפרשיות תמיד בימי בין המצרים להורות הבטחה לישראל, לאלה תחלק הארץ ג"כ, והנה גם בפרשת פנחס מבואר חלוקת הארץ, על כן מהדרין כל מה דאפשר שיקראו גם פרשת פנחס בימים האלה, וגם בפרשת פנחס נאמרים כל המועדים, הנה יתנחמו ישראל בהוסיף להם מועדים ב"ב שעתידין הימים האלה להיות לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ואלה

ואלה

6

כי הדם הוא יחניף את הארץ [לה לג]. צריך להבין פ"י הלשון, "יחניף", שלכאורה אינו

שייך לפירוש חניפה שבכל מקום. והנכון לענ"ד דאף דכל המלכיות מקפידות על שפיכות דמים מ"מ יש חלוק גדול בין קפידתם לאיסור ש"ד שבתורה, דקפידת המלכיות הוא מצד ישוב העולם כמפורש באבות [פ"ג מ"ב] וכידוע, ולכן אם נדמה לו שאדרכה חברו מקלקל ישוב העולם לפי דעתו הסכלה, הורג לחברו, ומצד זה יש מלחמות בעולם, ועוד מצדיקים עצמם בחשבם שלא פעלו עול אלא עוד תקנו בזה, וגם ודאי אין מקפידין על חיי שעה כלל ולא על חיי זקן, כידוע שאין הרופאים משתדלים כ"כ בעד זקן, אבל איסור התורה הוא מצד חשיבות האדם, ולכן אף שאין צורך בו לשוב העולם נמי אסור להורגו באותו וחומר עצמו, ואף לשוטה ואף לחיי שעה ישנו אותו האיסור עצמו, ומותר בשביל זה לחלל שבת. נמצא כשאחד הורג חברו מחמת שלפי דעתו מקלקל ישוב העולם הוא מתניף לארץ כפשוטו, שלפי דעתו האדם הוא טפל לארץ, ולא כתאמת שתוא דרך התורה שאדרכה הארץ טפל לתאדם.

וידבר משה אל ראשי המטות וגו' [ל ב]. מה שפרשת נדרים לא הוזכר כמו בשאר מצות אשר צוה תחלה ה' למשה שיאמר לישראל, רק שיודעין זה מדבור משה לישראל כדאמר להו זה. נראה דהוא להראות שהוא ציווי בהכרח שא"א בלא זה, שכל אחד צריך להבין שאסור למיחל הדבור שניתן רק לאדם בר דעת ושיש לו נשמה, ואין לחלל דבר זה, שלא ניתן לו הדבור להרע בו. והוא כדבארתי [דברים יט יט] בדטעם שעדים זוממין חייבין אף כששגגו ולא ידעו שאסור דהא א"צ התראה, וכדאיתא בפ"כ מעדות ה"ד, ואין לעדים שגגה, שהוא מטעם דאף שלא ידע שנאמר האיסור להעיד שקר בתורה, הרי יש לו לידע זה בעצם שאסור להעיד שקר.

ג. מצויה מאוד בספרי מהר"ל היא המימרא: סילוק הגשמי. וגם בנתיבי-התשובה שלו הוא אומר כן על התשובה. כי התשובה היא סילוק הגשמי. אף על פי שמימרא זו של „סילוק הגשמי“ משותפת היא בספרי מהר"ל לכמה ענינים; מכל מקום, היא מתפרשת בכל מקום לפי ענינו. ומכיון שאנחנו עומדים כאן בפרשת התשובה, הננו בזה לפרש את „סילוק הגשמי“ לענין התשובה. קודם כל עלינו לדעת, ש„סילוק הגשמי“ כשהיא נאמרת לענין תשובה, על הדעת של תשובה היא נאמרת. וכונתה להשמיענו כי הדעת של תשובה, מסולקת היא מן הגשמי. כי על כן, במציאות המוחשית כל יראה וכל ימצא שום פעולה החוזרת וחלה למפרע. החוש אינו מסוגל לתפוס אלא פעולה מכאן ולהבא. כל ענינו של ה„למפרע“ אינו אלא מושג מפשט. המושג של „למפרע“ נולד בשכל, ורק שם הוא מקום-חיותו. ומכיון שעיקר פעולתה של תשובה הוא התיקון למפרע, ותיקון כזה אין לו שום משל ודוגמא במציאות המוחשית, תיקון למפרע, מוציא את האדם מכלל של המציאות המוחשית. ואותה הדעת הכרוכה והמעורה כהכנת המציאות המוחשית, מופקעת היא לגמרי מהשגת החזון של תיקון למפרע. וכמו כן, רואין אנו, בהפרת נדרים, דהבעל אינו בידו לעקור אלא מכאן ולהבא. ורק החכם הוא שעוקר הגדר למפרע. וגם כאן חוזר הוא החזון הזה, שכל למפרע אין מקום-חיותו אלא בחכמתו ובשכל של החכם. וזה הוא פירוש דבריו של מהר"ל, שהתשובה היא סילוק הגשמי. כל זמן שהשכל אינו מסלק את עצמו מכל ציורי המוחש השולטים עליו, הרי תשובה ותיקון למפרע, גוף זר הם אצלו. וחק הוא במכע, שכל עצם שיש בו חיות משלו, אינו קולט את הגוף הזר. וזה הוא רצונו של המהר"ל ללמדנו, כי אותו חידוש שחידשה תורה כי התשובה מועילה, בנוי הוא על יסוד כח סילוק הגשמי הנמצא בדעת ובשכל.

(לג.) אלה מסעי בני ישראל וגו'.

וברש"י ורבי תנחומא זרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך.

להבין דברי חכמים וחידותם שאמרו דווקא המשל כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך, נראה בהקדם מה שיש לדקדק בסדר המסעות שדלג על המאורעות הגדולות של כלל ישראל כגון קריעת ים סוף והורדת המן ונס של מרה ומתן תורה ובנין המשכן ועוד, ומזכיר כמה דברים אשר לכאורה נראים כאינם עקריים (פסוק ד) „ומצרים מקברים וגו'“ וגם מזכיר „ויבאלהיהם עשה ה' שפטים“, וכשמונה מקומות חנייתם מזכיר (פסוק ז) וישב על פי החירות „אשר על פני בעל צפון“ שאינו ענין לחנייתם, (פסוק ח) „ויילכו דרך שלשת ימים במדבר אתם ויחנו במרה“ אשר בשום מסע לא הודיענו מספר הימים שנסעו, (פסוק ט) ויבאו אילמה „ויבאלים שנים עשרה עינת מים ושבעים תמרים“ שאינו ענין המסעות,

וכן „ויבאלים שנים עשרה עינת מים“ מעין לכל שבט, „ושבעים תמרים“ כנגד ע' הזקנים (מכילתא הובא ברש"י בשלח טו, כז), „ויחנו שם“ בלי התפעלות ובלי התעוררות [וכן יש לפרש הפסוק בפרשת בשלח].

„כאן הוקרנו“ יורה על חנייתם לפני בעל צפון שהוא נשאר מכל אלהי מצרים (רש"י בשלח יד, ב), ונתקרה קצת ההשגה ב„ויבאלהיהם עשה ה' שפטים“. וכן הודיענו ענין הליכתם שלשת ימים במדבר, שרק ג' ימים עברו מקריעת ים סוף וכבר התלוננו על המים המרים. וכן בריפדים שנסעו זה עתה מהמקום אשר זכו ללחם מן השמים ותיכף בעת „ולא היה שם מים לעדה“ התלוננו ואמרו „היש ה' בקרבנו“ (בשלח יז, ז), ונתקורו מגודל הכרתם בהנהגת הקב"ה בחורדת המן.